

GREEN BOOK

Iraganeko (eta egungo?) Ipar Amerikan girotzen den road movie-a. Orduko gida turistikoek jasotzen dute zein hoteletan onartzen dituzten pertsona beltzak, eta zeintzuetan ez.

Egilea: Habibi Villanueva

GREEN BOOK

CINEMA TICKET

ZUZENDARIA Peter Farrelly

AKTOREAK Viggo Mortensen, Mahershala Ali, Linda Cardellini, Dimiter Marinov, Mike Hatton

SARIAK

2019: Oscar saria film onenari, bigarren mailako gizonezko aktore onenari eta gidoi onenari
2019: Oscar saria film onenari, bigarren mailako gizonezko aktore onenari eta gidoi onenari
2019: AACTA eta BAFTA sariak, eta Aktoreen Sindikatuaren sariak, besteak beste.

GREEN BOOK

HERRIALDEA, URTEA

AEB
2018

ETIKETAK

#Arrazakeria
#Diskriminazioa
#KulturartekoElkarbizitza

SINOPSISIA

Pianista afroamerikar batek italiar-estatubatuar zakar bat kontratatuko du bere txoferra eta bizkarzaina izan dadin 1962ko udazkenean AEBetako hegoaldean zehar egingo duen biran, arrazakeriaren mende dauden lurralde eta garai batera eramango dituen bidaiarekin.

TRAILERRA > www.youtube.com/watch?v=B-JKEEyVLSc

PODCAST-A > vecines.cear-euskadi.org

BiZINETza KRITIKA

VeCINes

1960. hamarkada da. Jazz musikari fin batek, beltza denak, eta bere gidari zuriak, aurre egin beharko diote gizarte kontraesankor bati; musikaria txalotu egiten dute pianoan duen birtuosismoagatik, betiere antzokietara atzeko atetik sartzen bada.

1960ko hamarkadako AEBetako arrazakeriaz hitz egitea garai historiko batera bidaiatzea da; garai hartan konbentzionala zena, sozialki onartua zegoena, pertsona beltzak diskriminatzea zen. Bidaia honen alderdi interesgarriena da aukera ematen digula gaur egungo arrazakeriari buruz hitz egiteko, ez bakarrik Estatu Batuei dagokienez, baita Europa eta beste herrialde batzuei dagokienez ere, non, oraindik ere, pertsona beltzak diskriminatzen dituzten egoera tamalgarriak onartzen dituzten.

Peter Farrellyren *Green Book* filma iraganera itzultzeko aukera ematen digun azken filmetako bat da. Filma benetako istorio batean dago oinarrituta: Tony Villalonga (Viggo Mortensenek antzeztua) jazz-klub bateko harreman publikoetako arduraduna da, baita segurtasun-burua ere, besteak beste. Tipo zakarra da, maila kultural baxukoa, bortitza eta aurreiritzi arrazista asko dituena, oso ohikoa 1962. urteko AEBetan. Aurreiritzi horiek lehen eszenetako batean ikus daitezke: zakarrontzira botatzen ditu kristalezko edalontzi batzuk, berriak, bere etxean konponketa batzuk egin dituzten bi langile beltzek erabili dituztelako. Hortik aurrera, bere bizitza kolpez aldatuko da lanik gabe geratzen denean, eta musikari baten (beltza, Tonyk hasieran ez zekiena) txofer eta bizkarzain izateko lanpostu berri bat onartzen duenean. Jazz eta musika klasikoko pianistaren izena Don Shirley da (Mahershala Alik antzeztua), maila kultural altua eta jokamolde finak ditu, eta zertxobait xelebrea da. Tony Villalongaren guztiz kontrakoa da, baina gidari berria onartuko du Shirleyk. Bi hilabetez bidaiatuko dute elkarrekin, pertsona beltzen diskriminazioa zuzena eta legala den lurraldeetan. Bidaia horretan, filmari izenburua ematen dion "liburu berdea" dute lagun. Liburu hori "bidaia-gida" bat da, non adierazten den zein hotel eta establezimendutan onartzen dituzten pertsona beltzak.

"Liburu berdeen" testuinguru horretan, nabarmentzekoa da Don Shirleyk bira egiteko erabakia hartzea. Bere helburua musikaren bidez gauzak aldatzea da, nahiz eta jakin badakien baztertu

eta gutxietsi egingo dutela. Hain zuzen ere, bidaian zehar diskriminazio eta arbuio handiko egoerak jasaten dituzte, ostatu hartzen duten lekuetan edo bazkaldu edo afaldu nahi duten lekuetan, eta, aldi berean, musikaria bere talentuagatik txalotzen dute eta prestigio hartzen dute programatutako emanaldietan. Egoera horietan, Tony Villalongak Don Shirley defendatuz erreakzionatzen du, bere bizkartzaina den aldetik. Baina ez soilik bere lana delako eta horregatik ordaintzen diotelako, baizik eta eraldaketa pertsonala, ulermena eta musikariarekiko enpatia prozesu maitagarria bizi duelako ere.

Horregatik, eraldaketa pertsonaleko prozesu hori zineman irudikatzeari esker, sentsibilizazio-materia da *Green Book*. Izan ere, gobernuz kanpoko hainbat erakundek film honetara jotzen dute zurrumurru eta aurreiritzi xenofoboak desmuntatzeko. Elkarte horien artean, CEAR Euskadi eta Erania lantaldea ditugu; bulo eta aurreiritzi arrazista horiek emozioetatik desegitea bilatzen dugu, beste etnia, kultura edo azal-kolorea izateagatik jasaten den gaitzespenaz eta diskriminazioaz jabetzeak eragiten duen hurbiltze pertsonalari eta enpatiarri esker.

Are gehiago, filmaren une garrantzitsuenetako bat da pertsonaia arrazistak liburu berdea existitzen dela jakin, eta hura errefusatzeko duen unea. Pertsonaia horri teoriarik sentitzea ez dagokion arbuio horren aurrean, ikusleari hainbat galdera etorriko zaizkio: Sentitu dezakegu, bat-batean, modu espontaneoan, nolabaiteko enpatia, diskriminatzen dugun kolektibo batekiko, gure aurreiritziei buruzko ezer landu gabe ere? Gure aurreiritziek "marra gorriak" dituzte, aurreikusitako gabe agertzen direnak? Onartzen al dugu diskriminazio-maila ezberdinak daudela, eta, beraz, batzuk onartzen ditugu, eta beste batzuk ez? Justifikatzen al dugu diskriminazio-maila jakin bat? Onartzen dugu norbaitek, supermerkatuan adibidez, eskularrurik ez erabiltzea aurpegiratzea? Eta berdinean onartuko genuke hori esaten diguna atzerritarra bada? Atzeritarrek, bizilagun diren aldetik, gainerakoek duten kexatzeko eskubide bera dutela sentitzen al dute? Ongi deritzogu?

Filmaren hasieran, Tony Villalongari gauza asko ez zitzaizkion ondo iruditzen, eta, azkenean, gaizki iruditzeaz harago, defendatu eta sustatu egiten ditu; besteak beste, tratu-berdintasuna eta bere lagun beltzarekiko diskriminaziorik eza. Horretan lagundu dute bidaiak, maitasuna eragin duen kontaktuak, eta aurreiritziak desmuntatzen dituen zuzeneko harremanak. Don Shirleyren sendotasunak eta kemenak ere lagundu egiten du; izan ere, bira egitera ausartzen da, jakinda gaitzetsi egingo dutela (gidoian egindako keinu horregatik, chapeau, ez baitu Don Shirley irudikatzen inolako defentsarik gabeko diskriminazioaren biktima gisa, baizik eta boteredun pertsonaia gisa —musika izarra da—, eta, diskriminazio prozesu bati aurre egiten dio, horretaz kontziente). Azkenik, arteak ere laguntzen du, musikak, kasu honetan; izan ere, zenbait oztopo gainditzeko eta arrazakeriaren aurka borrokatzeko tresna indartsu gisa duen gaitasuna erakusten du.

Filmaren amaieran, kredituek berretsi egiten dute ikusleek sumatzen dutena: Don Shirleyk eta Tony Villalongak adiskidetasun harreman bat ehundu zuten, betiko iraun zuena.

BIRBOBINAKETA

ERREPARATU BEHARREKO ESZENAK, ELKARRIZKETAK ETA XEHETASUNAK, TEKNIKOAK ZEIN ARGUMENTUARI BURUZKOAK

II BISZERALITATE ARRAZISTA, MIGRATZAILE ERE IZAN ZIRENENGAN

Bitxia da protagonista hain arrazista izatea familia etorkina duenean, italiarra baita. Izan ere, horrek ez du esan nahi AEBetan diskriminatzen dituzten beste kultura batzuekin nolabait enpatizatu dezakeenik, guztiz kontrakoa baizik. *Diskriminatutako kolektiboek diskriminatzen al dute? Zergatik? Diskriminatuak ez direnek baino gehiago ala gutxiago diskriminatzen dute? "Justifikagarriagoa" al da diskriminatuak direnek — edo izan direnek— diskriminatzea, diskriminatu gabeek baino? Zergatik ez dute errazago enpatizatzen? Nork irabazten du horrekin?*

II BERDINTASUNA ETA DISKRIMINAZIORIK EZA BEHARTZEA

Protagonistak, ikusten duenean musikari beltz batentzat txofer gisa lan egingo duela, duen lehen erreakzioa arbuiatzea da, baina onartu egiten du. *Aurreiritziek ez al dute dirudien adinako indarrik? Batzuetan beharrezkoa al da norbait zerbait egitera "behartzea", horrela bere pertzepzioa aldatu ahal izateko? Izan ere, film bat da, baina benetako istorio bat ere bada. Azken batean, estrategia gisa, baliozkoa al da gure aurreiritziez hausnartu eta horiek zalantzan jartzera derrigortzea, edo are "engainatzea"? Zilegi al da? Xedeak bitartekoak justifikatzen al ditu? (diskriminazio positiboko politikekin lotu genezake hori, hain eztabaidatuak eta zalantzan jarriak).*

II ARRAZKERIA, KLASISMOA ETA HOMOFIARIAREN ARTEKO KONTRAESANAK ETA INTERSEKZIOAK

Bidaian zehar diskriminazio eta mespretxu handiko egoerak gertatzen dira, batez ere hotel eta jatetxeetan, eta festaren batean. Baina, gero, musikaria ohore guztiekin hartzen dute, txalotu eta miretsi egiten dute. *Nola da posible hain kontraesan handia izatea? Arrazakeria kontua da soilik? Edo "arrazakeria eta klasea"? Edo "arrazakeria, klasea eta hipokrisia"? Tony Villalogak, bere burua diskriminatuta ikustean, edo ia lehen pertsonan sufritzen duenean, errazago enpatizatzen al du, emozioetatik? Agian esaldi hau berreskuratu dezakegu: "Denok diskriminatzen gaituzte, noizbait, norbaitek edo zerbaitek. Horretaz jabetuko bagina, toleranteagoak izango ginateke besteekin"? Zentzu horretan, Don Shirley homosexualentzako klub klandestino batean atxilotzen dute, eta honek Tonyri deitzen dio; hor agerian geratzen da homosexuala izateagatik jasotzen duen gaitzespena, eta horrek adierazten du are okerragoa dela hori, beltza eta heterosexuala izatearen aldean: Zer arbuio da indartsuena, zerk eragiten du diskriminazio gehien, azalaren koloreak ala sexu-orientazioak? Interseksionalitatea landu daiteke horren bidez? Eta Don Shirley izan ordez, Maria Shirley izan balitz? Horrek, bidez batez, aukera ematen digu aipatzeko eskasa dela emakume garrantzitsuek filmeak duten presentzia, eta, garai hartako egoera islatzen badu ere, eskertzekoa zatekeen hain nabarmena ez izatea.*

II MUSIKA, AURREIRITZIAK DESMUNTATZEKO

Filmean, musika bera ere protagonista da. Ondorioz, pertsonak hurbiltzeko, emozioetatik lan egiteko eta aurreiritzi arrazistak desmuntatzeko elementu edo estrategia posible gisa aztertzen da musika. *Musikaren estrategia eraginkorra al da, bereziki, edo artearena, oro har? Beste elementu batzuk behar ditu pertzepzio arrazista horiengan aldaketak eragiteko? Hau da, musikari esker, beste modu batera hurbilduko ez lirakeen pertsonen arteko hurbilketa errazten da, baita "klase" edo "arraz" kontuengatik urrun dauden pertsonen arteko hurbilketa ere. Zer gertatzen da gero? Aldaketaren bat dago, ala dena bere izatera itzultzen da? Musikak edo arteak beste aliatu batzuk behar ditu aldaketak eragiteko?*

bizinetza

PATIOA

Zine-forumetan eta topaketetan erabiltzeko
EZTABAIDA ETA DINAMIZAZIORAKO beste galderak

HIPOKRISIA LEHEN... ETA ORAIN

Interesgarria da ezagutzea 1960. hamarkadako AEBetako klase altuko gizartean agertutako hipokrisia, alde batetik Don Shirley musikari gisa txalotu eta onartzen zuena, eta, bestetik, beltza izateagatik diskriminatzen zuena. Horrek egungo jendartearekin duen paralelismoak honakoa zalantzan jartzera eramanez lezake: Green Booken ageri den hipokrisia iraganeko kontua da, ala orain gerta litekeen zerbait da, modu sotilagoan eta zeharka bada ere?

